

B I J L A G E N.

BULLEIN

A. Zie bladzijde 272.

B. „ „ 273.

C.

*EXTRAICT de certain billet envoyé de la part
de son Excellence au Marcgrave d'Anvers.*

Mémoire des Charges contre les Cinq Libraires et Imprimeurs prisonniers, puis naguères apprehendez et donet il se fauldra ulterieurement informer de ceulx du Chapitre de Nostre Dame et aultres, signamment de ceulx commis à la visitation des livres.

(Lager stond:)

Jehan Waesberghe, à l'Escu de flandres, d'avoir imprimé Livres sans grace et privilège.

D.

BEKENTENISSE *van Jan van Waesberghe,*
gedaen op ten Steen den xxixe Martii 1568, (1)
Stil van Brabant, ter presentien van Mr. Ghelain
de Lesne ende Mr. Peeter van Liere, Scepenen.

Jan van Waesberghe, geboren van Breyvelde, int lant van Aelst, out ontrent xli jaeren, boeckvercoopere ende druckere, geadmitteert by der Keyserlicke Majesteyt geleden ontrent xliiii jaeren.

Hem aengesecht dat hy binnen deser Stadt diverssche verbodene heretycke boecken, sonder gratie ende privilegie vercocht heeft, ende eenighe oock doen drucken, ende hem belast, dat hy daer af de waerheyte segghen soude, want men dienaengaende wel geïnformeert was, secht dat hy noeyt egheene verbodene noch hereticke boecken gedruet noch vercocht en heeft de ghene die metten ouden Cathalogum verboden zyn.

Maer vercleert wel in den voorleden trouble gedruet te hebbene de Psalmen die over wel twintich jaeren toegelaeten zyn met gratie ende privilegie, sonder noten, die welcke hier te vooren gedruet hadde Jan de Laet.

Ghevraecht aen hem Confessant oft hy nyet gedruet noch vercocht en heeft eenighe andere verbodene boecken, namelyck Martirologium hereticoren (sic), de Secreten van de Munten, Confessie van Augsburch, Cathicisimisse ende diergelycke, secht egheene van deselve noeyt vercocht noch gesien te hebbene, noch deselve nyet te kennen.

Secht dies gevraecht wesende egheene predicationen van de Sectarissen gehoort te hebbene, dan wel int voorby gaen, somptyts vuyt nyewicheyt, weynich geluystert ende gehoort heeft, maer egheene sermoenen noeyt vuytgehoort, ende dat soe wel van de Calvinisten als

(1) 1568, kan dit zijn, moet het niet 1569 wezen?

Martinisten, sonder dat hy hem met eenighe exercitie van dier gemoeyt heeft.

Secht oock dat hy sal doceren, dat hy eene syne Dochtere, genaempt Pauwelyntken, in den voorleden trouble heeft doen kersten doen ende doopen in onser Liever Vrouwen Kercke.

Segghende voorts, dat hy oock wel doen attesteren sal van syne goede ende Catholiesche religie, te wetene met mynen Heere de Cannonick, heer Peeter van Daele met synen Capellaen, ende heer Davidt, religieulx in den Bogaerden Clooster binnen deser Stadt ende meer andere soe geestelicke als weerlicke heeren.

Ondertee kent: LESSNE ende P. LIERE.

E.

*Op ten Steen den XIIIe Aprilis 1569, ter presentien
van Mr. Gelain de Lessne ende Mr. Peeter van
Liere, Scepenen.*

Naerder gevraecht den voorscreven Jan van Waesberghe, tot wat plaetsen ende huysen hy syne psalmen heeft gedruet ende met hoevele perssen, secht dat hy die begonst hadde in seker huysken teghens synent overe, d'welck hy gehuert hadde tegens Jan de Leertauwere, die 't selve huysken gehuert hadde teghen heer Gillis, onder tresorier van onser Vrouwen kercke ende deselve voleyndt tot Meester Hendrick de Barbier op de Melmerckt, aldaer noch tegenwoordichlick en syne Druckerye staedt, ende dat alleenlick met een persse gedruet, hoewel hy noch eene persse gehadt heeft, daarmede hy nyet gedruet en heeft, die hy vercocht heeft, geleden ontrent anderhalf jaer.

Ghevraecht wie die printers syn geweest, die hy daertoe geemployeert heeft, secht eenen genaempt Simoen van St. Truyen, soe

hem dunckt, ende eenen anderen genaempt Dierick, soe hy meynt van Leyen, beyde gehaut wesende ende binnen deser stadt nu ter tyd nyet woenachtich.

Ghevraecht wat boecken hy heeft doen drucken, ende dat hy deselve soude noemen by specificatie ende naemen van de auteurs, secht anders egheene dan die gespecificeert syn in sekeren synen Cathalogum die hy sal exhiberen.

Ghevraecht oft hij nyet gedruet ende gedistribueert en heeft de Psalmen van Dathenus ende dat totten Nombre toe van een duysent vyfhondert, metgaders waer ende aen wiene hy deselve gedistribueert ende vercocht heeft, secht dat sulx nyet metter waerheyt bevonden en sal worden.

Voorts gevraecht oft hy van deselve nyet overgelaeten en heeft aan Peeter van Keerberghen, totten ghetale toe van twee hondert, secht van gelycken, dat tselve nimmermeer bevonden en sal worden en dat hy daer inne seer wel gerust is.

Gevraecht oft hy gheene boecken gecocht en heeft in de *vette hinne* ende van Plantyn, secht jae namelick Terentius, Virgilius, Horatius, Ovidius, Salustius, Juvenalis, Sertius (?), Propertius ende diergelycke geaprobeerde boecxkens. Hem noch bybels, testamenten, lantwinninghe ende meer andere als de voorscreve Plantyn met privilegie gedruet heeft, hem dies voorts refererende aen synen Cathalogum, item in de *vette hinne*, bybels geprent tot Cuelen, Terentius in Duytsch, Titus Livius in Spaensch en meer andere scholastralen, gelyck hy van de voorscreve Plantyn gehadt heeft, persisterende, noeyt van deselve eenighe boecken gehadt te hebbene, die by den ouden Cathalogum verboden syn geweest.

Onderteekent: LESSNE ende P. LIERE.

Ghecollationneert metter originali confessie.

(get.) A. DE MAN.

F.

Hier volgt de Catalogus der Boeken, die Jan van Waesberghe heeft doen drukken, en dien hij in zijn verhoor van xiv April 1569 gezegd had te zullen voorleggen.

CATALOGUS *librorum officinae* Joannis Waesbergii, *quos ipsemet impressit.*

De historie van Tobias.
 De historie van David.
 Een Dialogus van den Vader en Sone.
 Langhe Passien.
 Corte Passien.
 Beghinsel der Wysheyt.
 Manierlycke Seden.
 Cunst van Minnen.
 Davids Psalter Ghebedewys.
 Miserere mei Deus, wtgeleyt van Hieronimus Savonarola.
 Een Biecht boeck.
 Den Pater Noster wtgeleyt van Erasmus Roterodamus.
 Bruederlycke liefde.
 Oorsprong der Salicheyt.
 Fonteyne des Levens.
 Hortulus Anime in Duytsch.
 Het boecxken van Hierusalem.
 Seven Psalmen, Latin en Duytsch.
 Gebedt oft Vader onse.
 Den Confiteor.
 Het ghetal.
 Bagynkens van Parijs.
 Myrrhe boecxke van de Passie ons Heere.
 Pater Noster.
 Passien boecxken.

Gulde Letanien.
 Misboecxken.
 Der Sondaren troost.
 Den Doolhof der dwalende Medecynen.
 Cyfer oft Rekenboec.
 Testamenten der 12 Patriarchen.
 De Naervolginghe Christi.
 De Gheestelycke Bruyloft.
 Den Schad der Sielen.
 Isocratis Vermaninghe tot Demonicum.
 Cebes Tafereel.
 Epictetus handtboecxken.
 Figura Brechtani.
 Het Sondachs ghebedt.
 De Secreten van Alexis.
 Psalter Liekens naer de cotype van Simon Coc.
 Evangelien ende Epistolen van de Sondaghen ende Heylichdagen.
 Liekens boecken.
 Den Psalter Davidis metten Hymnen ende Oratien in Duytsch, voor
 alle gheestelycke personen die geen Latyn en connen.
 Amadis de Gaule, 12 voll. en francois.
 Tresor des 12 livres d'Amadis.
 l' Histoire de Don Floris de Grece.
 l' Histoire paladienne,
 l' Histoire des quatre fils Aymon.
 Floris et Blanchefleur.
 Pierre de Prouvence.
 Toxare, Dialogue de Lucian.
 Prieres de Jan Ferus.
 Epistres de Jan Tissier.
 Instruction pour tous estatcz.
 Stile de composer lettres missives par Jan Bourlier.
 Les six Comedies de Terence en francois.
 Missives de M. Gabriel Meurier.
 Histoires tragiques en francois de Bandel.
 La plaisante Histoire d'Erastus.
 Recueil des sentences notables.
 Boucquet de Philosophie.

*Livres en Francoys et en Flamen ensemble pour apprendre et
l'un et l'autre langage.*

Conseil des sept sages, en francois et en flamen.
Colloques de Jan Louis Vivés, francois et flamen (1).
Beghintsel der Wysheyte, francois-flamen.
Vocabulaire de Noël de Barlaimont, francois-flamen.
Cleyne vocabulaerkeken van Noël.
Fontaine d'honneur, en francoys et flamen.
L'Imolation d'Isaac, en francois et flamen.
Dictionnaire de Gabriel Meurier, en flamen et francois.
Vocabulaire de M. Gabriel Meurier, en francois et flamen.
Devis familiers, traictant de toute Marchandise pour les enfans, en
francoys et flamen.
La Guirlande des jeunes filles, en francoys et flamen, pour apprendre
et l'un et l'autre lang.
Conjugations de M. Gabriel Meurier, en francoys et flamen.
Les Conjugations des 4 langues, espagnol, francoys, italien et flamen,
par M. Gab. Meurier.
Colloques de M. Jan Berthout, en francoys et flamen.
Les Conjugations de Noël de Barlaymont, en francoys et flamen.
Les propos puerils, en francoys et flamen.
Les fables d'Esope, en francoys et flamen.
Tobias, en francoys et flamen.

Hos libros impressi ego JOANNES WAESBERGIUS.

*Hos libros impressi ego
Joannes Waesbergius*
AW

(1) Zie Index Librorum prohibitorum. Antverpiæ. Ex officina Christophori Plantini.
1570, p. 85.

Suivent Sept attestations de differentes personnes, que Van Waesberge est bon Catholique.

G.

Archives du Royaume de Belgique (Carton autographes).

Jean de Ymersele Marcgrave d' Anvers ce 23 Mai 1569 au conseil d'état.

Par ordonnance de son Excellence (Albe) sont esté constituez prisonniers par le comte de Lodron, Pieter van Keerbergen, Anthoine Thielens, Jean Roelants, Jean van Waesberghe et Peter Melsens, Libraires à Anvers.

H.

VENERIS xij Januarij 1569.

Den Schouteth tegens Jan van Waesberge, Actor, overmits de verweerdere nyettegenstaende den eedt die hy solemnellyk gedaen heeft in handen mijns heere den Marck-graef, ten beginnen van synen dienst ende neringe van het boeckverkoopen ende boeckprinten, welcken eedt oock van woord tot woord in syn privilegie ende admissie staet gespecifieert van getrouw te zyne den Heyligen Catholycken geloove der Roomsche kereke, ende besundere in alle diligencie hem te wachten in eenige overtredinge van den placieten op 't stuck van boeck-printers, boeck-vercoopers oft boeck-binders gemaect, hem vervoordert heeft duerende de predication van den Sectarissen derselver faveur ende assententie te draegen ende te doene, ende dat

door haer sermoonen te frequenteren. Ende oyck te printen ende te vercoopen verboden Psalmboecken, gelyck sulcx by lieden van eere bevonden is ten huysse op de Melckmerckt daer hy syn druckerye was houdende, contrarie onssen catholyken Kersten gelove, den gescreven geestelycken ende weerdlycken rechten ende die placcaten ons genadichs heeren s' Coninck, Concludit capitaliter, oft anderssints criminelycken ordinaerlycken juxta merita causæ et ad judicium discretionem, cum protestatione consueta et prout latius, enz., Reus verbaliter respondendo dixit, Dat hy ontkent de seggen ende allegatien des Aenleggers pure et simpliciter, ende bysondere dat hy eenige continuatie van verboden predication gedaen te hebbene, dan dat hy in 't passeren ende voerby gaen de predicatione forte fortunâ, gelyck meer andere, die gehoort heeft, sonder dat hy met opsetten wille om die te hooren derwaerts gegaen is, ontkennende oyck eenige Psalm van Datenus gedrukt te hebbene oft oyck eenige andere verbode boecken, Ende de Psalmi die hy verweerdere mach gedrukt hebben, syn te voren gedrukt geweest, by voorgaende octroy van den Hove, by Jan De Laet over xx jaeren geobtaineert. Item sal thoonen, dat hy verweerdere is van den ouden Catholycken religie, hem altyts daernaegereguleert hebbende ende nae de geboden van de heylige kercke. Ende sal oyck thoonen dat hy, duerende den voorleden troublen tyde, syn kindt heeft doen doopen in onser Liever Vrouwe kercke by den prochiaen aldaer, Concluderende daeromme tot niet ontfanckelykheyt des aenleggers, met absolutie van costen.

Judicatum dat den Aenlegger synen feyten sal scriptis overgeven ad 13um; ende dat den Verweerdere daer teghens schriftelyck sal antwoorden, en de partyen hinc inde comen ten thoone van haere feyten pro 1° termino ad 8um.

I.

xxvij Januarij 1569.

Den Schouteth tegens Jan van Waesberge, partes sullen haeren tweeden dach van thoon (1) genieten de hodie ad 8^m.

Die iij Februarij 1569.

Den Schouteth tegens Jan van Waesberge, d'Aenleggere visis factis rei ontkent d'inhout van den selve voor so vele de selve mogen contrarieren de feyten accusatoir, ruymende den Verweerdere daer aff tot synen thoon, reus insgelyks ad proband., ende sullen partes hinc inde haere getuygen mogen haeren thoon afflyden ende eeden op ten Stadthuys alhier sonder prejudicie der Vierschaeren rechte achtervolgende 't concent van de beyde partyen, ad 15^m.

xvij Februarij 1569.

Den Schouteth tegens Jan van Waesberge, Reus verclaert synen thoon geleyt te hebbene salvo dat alleene te eede den prochiaen van Onser Liever Vrouwen alhier genaempt heer Peeter Vleggen, totten dyen oock over de Souter-liedekens gedruckt binnen deser Stadt, cum privilegio Regis, by Symon Cock in 't jaer xv^e. LIX, ende totten dyen den Souter by hem verweerdere daernae is gedruckt geworden sonder noten, Judicatum actor sal sculdig syn synen thoon affteleggen pro om̄. termino de hodie ad 15^m.

(1) Wat men door de uitdrukking *van thoon* te verstaan heeft, blijkt uit de „Ordonnantie ende Verhael van den Stijl, ende Maniere van Procederen, voor Amptman, Borghemeester, ende Schepenen der Stadt van Antwerpen.” Ghedrukt by Christoffel Plantijn. 1582, in fol., bl. 56 & Tafel van de Titelen. Zie aldaar bl. 21. *Van den Thoon*.

Die tertia Martij 1569.

Den Schouteth contra Jan Waesberge, Reus excipieert op 't voorscreve Vonnis. Judicatum ut proxime.

Die x Martij 1569.

Den Schouteth contra Jan van Waesberge, actor verclaert te sluyten van thoon tusschen hodie et x^a Partes sullen hebben cotype hinc inde van den thoon ende comen reprocheren de hodie ad 8^m.

xvij Martij 1569.

Den Schouteth tegens Jan van Waesberge, judicatum dat de verweerdere sal hebben cotype van syne confessie, ende continueert de saecke ut etc. ad 15^m.

K.

Die ultima Martij 1570 post pasca.

Den Schouteth tegens Jan van Waesberge, judicatum dat partyen sullen haere stucken colligeren ende fourneren om alsdan recht gedaen te worden ad 8^m.

L.

Die xiiij Aprilis 1570.

Den Schouteth tegens Jan van Waesberge, is dese sake gecontinueert ad Septimanas.

Zie Conseil des troubles Tome V, xx Aprilis 1570, pag. 249.

Die quinta May 1570.

Den Schouteth tegens Jan van Waesberge, mits de cranckheyt van Jan van Waesberge, gelijk gebleken is doer 't relaes van de Corte roede Rideau, is dese sake uytgesteld ad mensem.

M.

CONSEIL *des Troubles*, Tom. VI, pag^e. 250,
Archives du Royaume à Bruxelles.

A Messeigneurs du Conseil de sa Majesté lez son Excellence.

Remonstre en toute humilité Elisabeth Roelants, femme de Jehan de Waesberghe, libraire juré de la ville d'Anvers, que son dict mary est detenu prisonnier par le Maregrave dudict Anvers, asquelz prisons il y at esté passé an et jours pour aucuns faula raportz faict au dict Maregrave par aucuns ses malveuillans luy imposant qu'il auroit hanté les presches et imprimé aucuns livres de la reprouvée religion, par ainsi favorisant les sectaires, ce que a la vérité

jamais ne sera trouvé, comme aussy par les informations & procédures que le dict Maregrave aye faict à la charge dudict son mary n'est aucunement apparu, de ce que dessus comme voz seigneuries pourront plus amplement entendre dudict Maregrave lequel à présent se retrueve en ceste ville mais que au contraire appert par les diffenses et preuves faictes par son dict mary qu'il est comme tousjours a esté bon catholique et de bonne vie et conversation meismes que journallement repréhenoit et reprochoit ceulx qui estoient de la dicte reprouvée religion, aussy que du temps des troubles il a faict baptizer et interrer aucuns ses enfans a l'usage de l'église catholique et romaine, comme plus amplement est apparu par les dictes escriptures et preuves, desquelz si avant est procédé que son procès est furni et en estat de juger. Et comme son dict mary est surprins en esdictes prisons d'une grave maladie, et veu que journallement plusieurs prisonniers meurent en scelle, n'estans que huyt ou x jours malade, comme dedens ung mois ou vj sepmaines en chā, y sont de semblable maladie mort bien au nombre de dix hommes entre autres le père de la dicte remonstrante, nommé Jehan Roelants, aussy liberarier, mesmes que le xvij^e de ce présent mois moururent encorres deux prisonniers dudict Maregrave, craint pastant icelle remonstrante que son dict mary (pour sa grande indisposition et maladie) n'estant traicté comme a malades est requis, ne vienne samblablement à mourir en scelles prisons, que viendrat à la totālle ruyne et désolation de la dicte remonstrante et ses petitz enfans, se retire pastant vers voz Seigneuries supplians très humblement qu'il plaise à scelles ordonner au dict Maregrave qu'il aye incontinent à relaxer le dict son mary et luy donner pour prison sa maison ou aultre part en ville par my faisant serment de rentrer ès dictes prisons (estant convalesce) toutes et quantes fois ce sera requis, sur paine d'estre convaincu et soubz caution de la somme de cent livres de gros ce faisant ferez noritoire et de misecorde, etc.

(l'Apostille; de le renvoyer p. informer
au mag. d'Anvers).

Accompagné d'attest du medecin des pauvres
qui a visité v. Waesberghe.

N.

A° 1570, die 20 Aprilis.

Ego subscriptus per presentes attestor me nostra hac in captivitate Antwerpiensi visitasse quendam Joanne Waesberch bibliopolam eundemque sic satis periculose laborantem inveni qui ut pristina possit frui valetudine, alio necessario transferri deberet partim ob morborum ibidem grassantium, partim ob loci in quo est sedetatem. Dignabuntur igitur V. D. eundem (saltem sub cautione) relaxare donec melius sese habuerit. Valete.

Ita est Petrus de Werdt Elemosinarum medicus Antwerpiæ.

Ego Laurentius Reymont, etiam subscripsi et attestor sic esse.

Arch. de Belg. »Conseil des troubles.» Tom VI, pag. 252.

O.

Messeigneurs.

M'at esté délivré la requeste présentée de la part de Elisabeth Roelants, femme de Jehan de Waesberghe librairier juré de la ville d'Anvers, prisonnier en la dicte ville, à voz Seigneuries, apostille, le Marcgrave d'Anvers informera sur le contenu de ceste requeste faicte de Bruxelles le xxe d'Apvril 1570.

Messeigneurs quant à ce que en icelle est faict mention du procès par moy intenté par ordonnance de voz Seigneuries contre le dict

Waesberge je me raporte à la procédure qui en est estant le dict proces farny et en estat, et comme voz Seigneuries ont ordonné à ceulx de la loy d'Anvers de l'envoyer à voz Seigneuries ensemble leur advis, je tiens qui ne tarderont de ainsy le faire. Quant à ceque la dicte suppliante demande la relaxation de son marry mallade, comme j'ay esté party de la ville d'Anvers passez quelques jours n'en polraye certainement dire, fors que à mon département ay entendu que le dict Wasberghe estoit mallade, comme divers aultres, aiant bien entendu depuis mon partement en estre mort deulx aultres prisonniers estoit aussi mort devant mon département le père de la dicte suppliante comme j'ay escript à voz Seigneuries par mes dernières estant les prisonniers travaillé d'une fiebvre contenue, laquelle ne les laisse jusques au noeufiesme jour, de laquelle divers en sont mort, et ceulx qui en eschapent demeurent par la griavement mallades et mal traictiés, ayant passez environ d'ung mois affin de descharger la prison faict condampner vingt malfaiteurs au service de sa Majesté aux gallères lesquelles par ordonnance de Son Excellence ay faict délivré à ung de Grimaldi, genevois.

Messeigneurs, etc. De Bruxelles ce *xxie* jour d'Apvril 1570.

JEAN DE YMERSELLE.

P.

Ego Franciscus Doncker, scholasticus et Sigillifer ecclesiae cathedralis Antverpiensis, subdelegatus reverendissimi Domini Francisci Sonii, Antverpiensis episcopi, virtute brevis apostolici pro generali in fide errantium reconciliatione concessi, omnibus has visuris salutem in Domino. Notum facimus quod comparuit coram nobis Joannes Waesbergen, bibliopola, humiliter petens particeps fieri gratiae in praescripto brevi comprehensae, et quia accommodavit se ad omnia quae praedictum breve requirit, eidem beneficium absolutionis impendimus cum rehabilitatione, juxta indulti tenorem mandantes eidem ut poenitentiam sibi impositam adampleat: De quo nos certiores

faciet infra mensem a die completæ poenitentiae in quarum fidem præsentēs litteras subscribi nostroque sigillo communiri fecimus.

Datum anno 1570, die vero 19 mensis Julii.

FRANCISCUS DONCKER, Scholasticus et Sigillifer.

(Onder stond geschreven:)

Captus est in hac civitate, fuit sub cautione dimissus.

A.

EXTRACT *uyt het Register der Resolutien van
haer Ed. Moog. de Heeren Gecommitteerde
Raden ter Admiraliteyt op de Maze.*

Donderdag den 11 December 1659.

Gelesen req^{te} van Pieter van Waesberge, Boeckverkooper hier te stede, ende een van de twee ordinaris Leveranciers, van Papier, Pennen, Registers, Passepoorten, Cardoes-papier ende diergelycke behoeften vereyst werdende, ende hebbende, tot koste van 't Landt geleverd te werden, ten behoeven van de Secretarie alhier, 't Comptoire Generael, de gemeene Convoym^{ren} ende Contrerolleurs, mitsgaders de Equipagie, versoeckende omme redenen by de voors. Req^{te} verhaelt, men wilde des Supplians Soone, namentlyck Abraham van Waesberge, by Resignatie in syn plaetse admitteren om nevens den voors. tweeden Leverancier, namentlyck Arnoud Leers egaalyck op eene Declaratie de voors. leverantie te mogen doen, waerover na resomtie van de resolutie den lesten January 1657, raeckende beyde de voorn.

Leveranciers genomen, gedelibereert synde, is goet gevonden ende verstaen des Suppl^{ie} voorn. Soon, in desselfs plaetse als tweede Leverancier van de voorss. goederen ende behoeften, te Admitteren ende verders verstaen, dat daer inne soodanigen egaliteyt gehouden sal werden, als doenlyck sal syn; Ende sal daeromme ten eynde yder Jaer der selver voorss. Leveranciers declaratien opgenomen hebben te werden, ende 't gunt daer by d'een meer als d'ander moghte geleverd hebbe, sal op 'taenvolgende Jaer, hebben vereffent te werden; dogh belangende de leverantie, van 't Cardoes-papier, daer op werd de dispositie gehouden in bedencken. Ende opdat de voors. resolutie egualyck gepractiseert mochte werden, zoo sal extract, daer van den Ontfanger Generael, ende de Commysen Generaels, mitsgaders den Equipagiem^r werden ter handt gestelt om sikh yder in het syne daer na te reguleren.

Accordeert met het voorss. Register

Secretarissen absent.

(get.) J. v. HONERT. 1692.

B.

*Aan d' Ed. Groot Achtbare Heeren Burgemeesteren
ende Regeerders der Stad Rotterdam.*

Geeft onderdaniglyk te kennen, Abraham van Waesbergen, dat niet alleenlyken d'eerste Drukkery na de Spaansche tyden, alhier ter stede door zyne voorouders is opgerecht, ofte overbragt, maar dat Haar Ed. Groot Achtbare in der tyd successivelyken, nu verre over de hondert jaren geleden, Suppliant's voorouders, en nog hem Suppliant, daar mede begunstigt hebben, van deselve tot Ordinaris Drukkers en Leveranciers van Behoeftens derselver Boekneringe concernerende, tot dienste deser Stad te admitteren, ende te emploijeren; dat hy Suppliant, in hope van dat zulks ook zoude mogen komen op desselfs Zoon, Pieter van Waesberge, hy Suppliant daarin heeft

opgevoet denselven Pieter van Waesberge, nu al bereykende den ouderdom van veertig jaren, ende alsoo hy Suppliant tot hooge jaren is gekomen, en gaarne zag dat den voorn. zynen Zoon, tot zyne ontlastinge mede tot het gunt voorz. is wierde geadvanceert, ende begunstigt; zoo is hy Suppliant te rade geworden, 'hem aan UEd. Groot Achtbare te adresseren, ootmoedig versoekende, 't zy UEd. Groot Achtbare goede geliefte van den Suppliant toe te staan, van dat hy voortaan in 't drukken en leveren voor dese Stad, den voorn. zynen Zoon Pieter van Waesberge, tot hem associeerd, dat desselfs naam voortaan, nevens hem Suppliant gestelt ende gebruikt mag worden, ende zulks, dat hy tot Ordinaris Drukker, en Leverancier deser Stad, mede by UEd. Groot Achtb. favorabel Apostil mag werden geadmitteerd.

hetwelk doende etc.

(*was get.*) ABRAHAM VAN WAESBERGEN.

In margine stond geapostilleerd: Burgemeestⁿ en Regeerd^s der Stad Rotterd^m geëxamineerd hebbende den innehoude van den nevenstaande Req^{te} consenteren den Suppliant zyn versoeck, in zulken voegen, dat hy Supp^t voortaan in 't drukken en leveren voor dese Stad, zynen Zoon, Pieter van Waesberge, tot hem sal mogen associeren, en desselfs naam nevens hem Suppliant stellen, en gebruyken, admitteren vervolgens den voorn. Pieter van Waesberge, mede tot Ordinaris Drukker, en Leverancier deser Stad.

Actum den 1^{en} May 1699, Present alle d' Heeren Burgemeesteren, waar onder stont: In kennisse van mij als substituyt Secretaris.

(*was get.*) CORNELIS VAN WELSENES.

Naer gedane Collatie, jegens zyn principael, is deze daarmede bevonden te Accorderen, by myn Notaris tot Rotterdam, residerende op den 3^{en} Mey 1699.

(*get.*) J. v. RYP, *Nots. pub.*
1699.

(Nog stond op zijde geschreven:)

Geschreven na de Copie, onder mijn vader Pieter van Waesberge berustende, hetwelk geschreven staat op een Zegel van 6 stuyv. Actum Rotterdam den 7 Februarij 1733, door mijn hand, Pieter van Waesberge, Junior.

Q.

In Amsterdam den 3 Octobris 1666.

Me Juffrou!

VE. aengenamen nevens 't bijgaende paxken, hebbe wel ontfangen, dat tzunder (sic) best sal laeten bestellen, sende volgens begeeren de bewuste Copie, die versoecke doch terstont weder te rugge magh gesonde worden, om sonder uijtstell int twereck te konnen geleyt worden, soo een Copie van de fransche gelieve mede te senden, soude niet onaengenaem wesen, dan stelle sulx aent Oordeel en Bescheydentheyt der Vrienden, ondertusschen sal dese ten eerste weder verwachte, soo VE. bij gelegentheyt VE. afbeeltsel eens gelieft over te senden, soude Mij ten hooghste verplighen, om te konnen veranderen, in overige sal Sorge dragen geen swarigheyt van komt en zijt ondertusschen nevens alle rechte Liefhebbers J. Christi, in de Bescherminge Godes, die VE. en Ons alsamen, tot saligheyt gelieve te sparen, bevolen en vriendelijk gegroet, en verseeckere VE. dat ben en altijt sal trachten te blijven

Me Juffrou!

VE. Dienstbereyde en Verplighte
Vrient en Dienaer

Opschrift:

JOHANNES JANSSENIUS VAN WAESBERGE.

Me Juffrou!

Me Juffrou! ANNA MARIA à
SCHURMAN, achter den Dom

Tot
Utrecht.

R.

De groote verdiensten van vele Boekdruckers en Boekuitgevers van vroegere tijden kunnen niet genoeg erkend noch gewaardeerd worden. Wij staan dikwerf verbaasd, wanneer wij de naauwkeurigheid, de fraaiheid, de geheele uitvoering van menig door hen uitgegeven werk gadeslaan.

Hoe rijk aan voorbeelden is in dit opzigt niet onze oude Nederlandsche Boekhandel, die niet slechts voor zichzelf, maar vaak voor vreemden uitgaf en drukte.

Het blijkt uit zoo menig werk, dat het hun niet alleen te doen was om een werk uit te geven; aan zoodanig eene uitgave moest tevens niets gespaard, moest geene moeite onbesteed gelaten worden.

Menig voorbeeld van deze naauwgezetheid leverden ons ook de Van Waesberge's, en deel ik uit den rijken voorraad er een paar mede.

Ik ontleen die, om hunnen letterkundigen ijver ten duidelijkste te doen uitkomen, uit de voorwoorden van een paar door keur van uitgave nog zeer gezochte werken. Hoe zeer ook zij den bloei der boekdruckkunst beoogden, zal daaruit duidelijk spreken.

1° Uit het werk van Boccone.

Le Libraire au Lecteur.

„Les remarques que l'Auteur a faites sur la Nature sont trop recherchées, et trop exactes, pour ne pas faire part au public d'un ouvrage si singulier, et si digne de l'empressement des Amateurs de la physique: je croirois leur donner un juste sujet de se plaindre de ma négligence si je ne profitois de la facilité et de l'honnesteté que cet Auteur étranger (1), a eu de communiquer toutes ses observations, et ses connaissances qu'il ne s'est acquises que par beaucoup de peines, et par de longues voyages de plusieurs années. Le stile

(1) Die zich toen in Amsterdam ophield.

qui paraist dans cet ouvrage ne doit pas obliger a en avoir une moindre estime pour n'estre pas des plus polis, puisque l'Auteur ayant à traiter des operations de la Nature, dont la démonstration et l'intelligence dépend d'une simple et naïve explication, il se seroit éloigné de son projet s'il se fut amusé à mesler dans ses ecrits des traits d'éloquence, qui n'auroient fait qu'a les rendre moins intelligibles. Je crois qu'il est aussi a propos d'avertir les curieux que l'Auteur n'a voyagé que dans le seul dessein de connaitre les gens scavans, et que depuis peu il a fait imprimer à Oxford un autre petit ouvrage qu'il a intitulé: „„Icones & Descriptiones Rariarum Plantarum Siciliæ, Melitæ, Galliæ et Italiæ,”” (1) ou il y a beaucoup de figures en taille douce.”

2° Uit den Atlas.

Aen de Liefhebbers.

„Hoe nootsaeckelijck en vermaeckelijck de Landtbeschrijvinge is, voor alle hooge ende lage Standtspersoonen, en geleerden, ook alle die sigh oeffenen in de Geschiedenisse en verhaelboecken, is yeder bekent en leert de Ervarentheyt, en hebben daerom de Ouden, wel te recht geseyt de selve te sijn, de *ooge der geschiedenisse*: waerom onnoodigh achte, gunstige gebruyckers, dit werck, met veele gesochte woorden en redenen op te pronken, dewijle sulx bij allen, die sigh, met ondersoecken en lesen der Boecken, besich houden, overvloedigh en genoegh bekent is; en van alle Tijden en Eeuwen, veele van de Geleerdste en vermaerdste Mannen, haer daer in ge-oeffent en van geschreven hebben, als selfs de H. Schrift in verscheyde Boecken en Plaetsen, dat 't sijnder tijt, bij het uytgeven, van een grooter en volkomender werck, breeder en wijdloopiger sal kunnen aangewesen worden; wat vlijt, neerstigheyt, kosten en tijt, onse Voor-Ouders, met uytgeven van de groote en kleyne Atlas, Stedeboecken, Zee-, Landt- en Hemelbeschrijvingh, en andere boecken van diergelijke stoffe, hebben aangewent, is alle geleerden en gunstelingen kenne-lick; Soo hebben ons verplicht gehouden na ons geringheyt en ver-

(1) Dit werk, door Brunet vermeld, Manuel Tome 1, c. 1021, is te Oxford dan ook in 1674 in het licht verschenen.

mogen, van ons kleyne, soo veel mogelijk toe te brengen; en dewijle veele Liefhebbers en anderen sijn, die bij het Lesen van Geschiedenissen, en Verhael van dagelijkse voorvallen, mede de Landt-Kaerten soude gebruyken, en dickwils geen gelegenheyt hebben om alle die groote wercken te koopen: soo hebben niet ongeraden geacht, om sulcken hun luste te voldoen, en voor een redelijke prijs te doen genieten, dit wercksken uyt te geven, om sich van te konnen bedienen, waar in sullen bevinden de Afbeeldinge van den geheelen Aerdtkloot, bestaende in over de *twee-hondert Landt-kaertjes*, van alle Landen en Gewesten der geheele Werelt, gelijk uit den Bladtwijser kan gesien worden, doch alsoo ons bereyden, om met Godts hulpe en tijt van leven, onse groote Atlas en Stedeboecken, soo haest doenlijck en met de meeste vlijt en minste misstellinge, als mogelijk is, uyt te brengen: en weten dat dwalen menschelijk is, en sulcke wercken sonder misslagen niet komen te geschieden, soo versoecken alle Liefhebbers der selvigen, soo hier in, als mede in de grooten Atlas en andere wercken bij ons uytgegeven, misstellingen, misslagen en anders mochte bevinden, sulx gelieven aen te teekenen, en toe te senden, sal met een dankbaer herte aengenomen en na vermogen verbeteret worden, gebruykt ondertusschen, dat met het groote besigh sijn, desen onse geringen arbeyt met nut en vermaeck; het andere met gedult verwachtende, soo verblijven, &c."

U L. Gunstige en Dienstwille Vrienden,

JOHANNES JANSSONIUS VAN WAESBERGE en SOONEN.

S.

Sonnet

A son Altesse Roijale Monseign.
le PRINCE D'ORANGE.

.....

Illustre et noble sang de mille demy Dieux,
Héritier glorieux de leur rares mérites,
Prince jeune et vaillant qui brillés sous les cieux,
D'un éclat qui ne peut point avoir des limites.
Esprit bien plus qu'humain, dont les charmes si grands,
Qu'on ne scauroit jamais parfaitement décrire,
Ont gagné tous les coeurs de ces braves Flamands,
Pour les faire soumettre à vostre aymable Empire,
Ma seule ambition est d'avoir le bonheur
De mériter un jour vostre haute faveur,
Ou bien de l'obtenir de vostre pure grace;
On pourra dire alors jusques à mon trépas.
Pielat est plus heureux que ne le fut Horace,
Veu qu'un si puissant Prince est son doux Mécenas.

Sonnet

à la Mémoire de l'Intrépide
Lieutenant Amiral
MICHEL DE RUYTER,
Duc, Chevalier etc.

.....

La gloire de Ruyter fut celle de Neptune,
Ce Héros héritoit la valeur du Dieu Mars;
l'Eau, le Fer, & le Feu n'ont point eu de hazards,

Qu'il n'aye sceu franchir par sa bonne fortune.
Il paroissoit par tout fort Brave, & fort Pieux,
Comme un vray Josué, soit en paix, soit en Guerre,
Ses Exploits ont esté tousiours si merveilleux
Qu'en règnant sur la Mer, il règnoit sur la Terre.
Son Esprit à présent se trouve sur le port,
Triomphant dans le Ciel des travaux de la Mort,
Et ayant pour loijer la céleste Couronne;
Mais un Tombeau Royal éternise le Nom
De ce grand conquérant, honoré du surnom
De Père du Pais & de fils de Bellone.

Par B. PIELAT, Docteur.

Leer Waerde Moeye

Amsterdam den 17 April 1696

Wy willen niet twyfelen of de Vrienden syn noch alle by ge-
wenfte gesontheit en toestant welkers langdurige continua-
tie van herten wenschen en specialyk de volkomene herstel-
ling van onsen waerden Neef wiens overkomste al voor eenige
tyt hebben tegemoet gezien die ons 't allen tyde seer aenge-
naem syn sal, desen dient vorder tot couvert van d'ingelerde
my van Danzig toegesonden daer de Vrienden noch by rede-
lyke gesontheit sich bevinden, gelyk ook wy alle kriet alom-
de kleine Maria van Maseur Wolters is wat siekelyk, doch
nu wat aen't beteren, mees weten van belang niet te melden
onse onwillige Ruitery heeft ordre sich steeds paraat te houden
en de Burgery dagelyks bewaerders van 't Raadhuis om de
samenrottingen van 't gepeupel wat te weeren waer van eeni-
ge specialyk de Wyren de hoofden noch wat los syn doch sul-
ver vrouwe sal doordoes goede voorforge wel alles tot stil-
stant geraken en de justitie haren vorigen cours behouden
Waer mede naer onse groetenisse aen u, onsen waerden Neef
en vordere Vrienden nevens Elfen van ons alle blyven.

Waerde Moeye

Dienstvaerdige en Verplichte
Neef en Dienaer

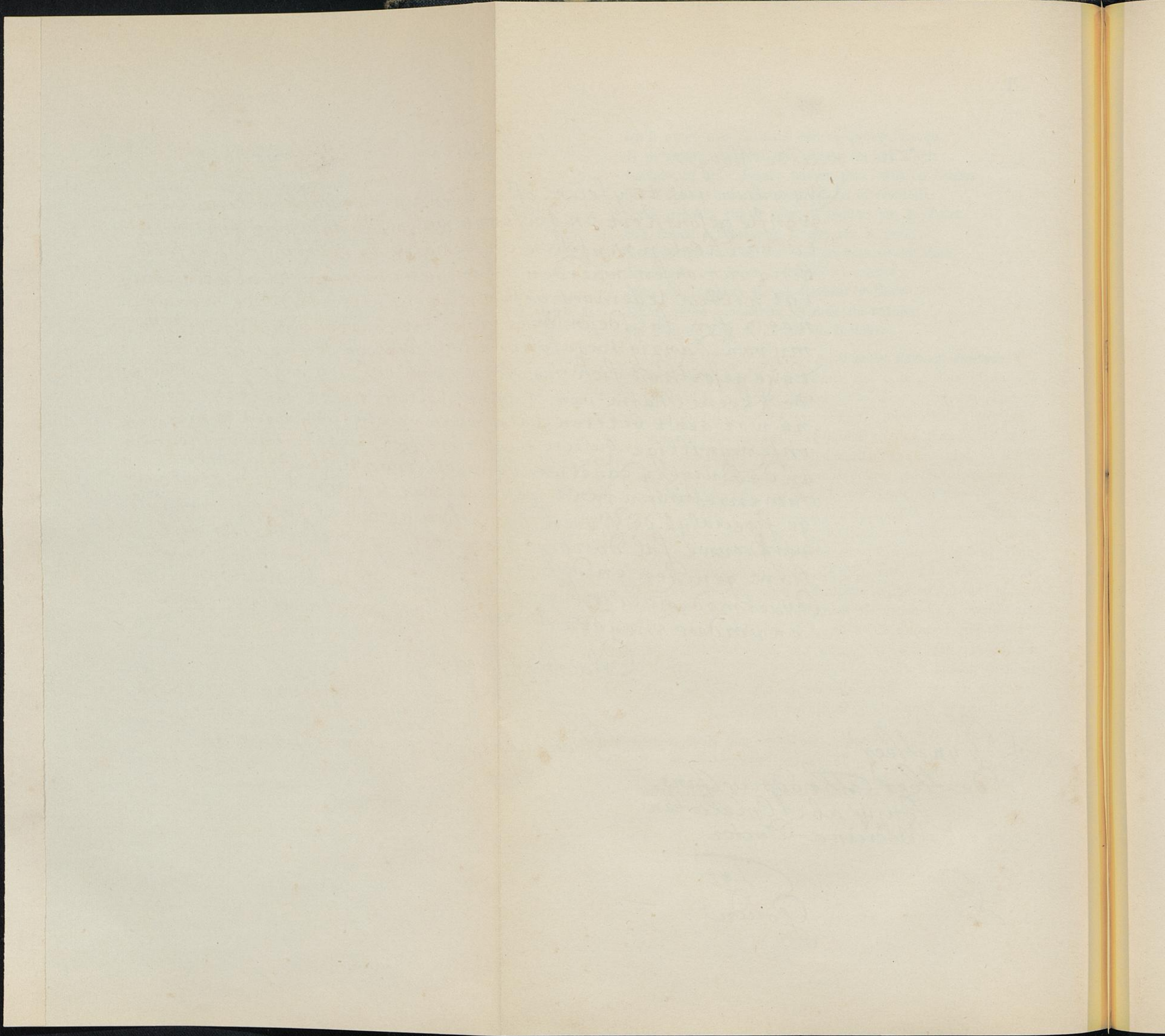
Joannes Janszonus van Waesberge

Myn Heer

de Heer Theodorus Jans-
sonius ab Almeloveen
Medicina Doctor

L.

Tot
Gouda

U.

Amsterdam d. 26 Av. (Aug*) 1734.

Ehrwurde, Godtselige,
Hoch Gelehrter Herr!

Verhoffe sein Ehrw: die reise gesund und ohne ungemach wird überbracht haben, und sein Ehrw: Liebe Hinterlassene Familie als Freunde bei guter wohlstand wieder angetroffen haben.

Her bei überschicke ein Facture von ein päckl gezeichnet ICW Libri so gesandt habe p Schipper Peter Völckers von Hamburg das Schiff de Johannes, verhoff es bald und glücklich wird überkommen.

Habe auch hie bei wollen schicken die 2 Erste bogen von Libanii Epistolæ, weil die Boekstabe A von Grieke's und Lateinisch so stark ist das mehr als 2 bogen damit können setsen, so haben am besten geurtheilt die p Duern drücken zu lassen, das besser sich lest einbinde und so viel nicht zerrist wie mit entzele bogen. und solle algemach dan und wen Ein boge thun lassen bis die hände was raumer haben so sollen es starker poussiren. Verhoffen die probe sein Ehrw: wird angenehm sein.

Hatte fäst vermuth die 2 bogen zu schicken, der trucker aber last mir sagen, das sie noch unter die Correctur sind, mus also mit nechsten gesand worden.

Ferner zu sein Ehrw: dienste bequam verharre nach cordiale Salutation und Empfehlung Göttlicher Schuts.

Meines Ehrwurde Godselige und Hochgelehrten Herrn
Dienst ergebenster Dienwr

HEINRICH JANSSEN VON WAESBERGE.

(Facture).

1734. De H^r Wolff.

26 Aug. p Schipper Peter Volkers.

— 1 Aretæus Boerhavii.	f 11:5.
— 1 Arisii Cremous Literata fol.	- 7:—
— 1 Alphen over Petrus 9.	- 4:4.
— 1 Apulejus Delphini 9	- 10:—
— 1 Calaber Paaui 8	- 3:15.
— 1 Examen du Pyrhonisme p Crousat fol.	- 12:—
— 1 Fabretti Inscriptiones fol.	- 15:—
— 1 Gudii Inscriptiones fol.	- 14:—
— 1 Hora pollinis Paaui 9	- 3.8.
— 1 Harpocrates Gronovii 9	- 2:10.
— 1 Harduini Opera fol. 22:	- 22:—
— 1 Histoire des Manichees 9	- 5:10.
— 1 Ikenii Thesaurus fol.	- 31:10.
— 1 Nemethus ad Hebræos 9.	- 3:5.
— 1 Observationes vol. 1, tom. 2, 3, vol. 4, tom. 3	- 1:13.
— — in Aquitanum 9	- 1:18.
— 1 Oeuvres de Bayle fol.	- 60:—
— 1 Plinius Cortii 9.	- 8:12.
— 1 Ruinart Acta Martyrum fol.	- 8:—
— 1 Thucydides Dukeri fol.	- 20:—
— 1 Wessellii Dissertationes	- 3:6.
Emballage und Zoll	- 3:4.
	f 252:—

NB. Die 22 in der Reihe undeutlich ist von W. noch einmal, wie hier, klein hinzugeschrieben.

H.

(Tag?? undeutlich).

Ehrwurde Godselige Hoch Gelehrter Herr!

Meine letstere an sein Ehrw: war heut für acht tagen; wo bei die facture übersand tag nach dem haben durch den Hern Prof. D'Orville sein Ehrw: intention umb selbiges in ein Amsterdam Schiff zu laden vernomme, weil aber schon lang geschifft war, so haben, schon der Schiffer die fracht hab wollen bezahlen, nicht wieder zurück konne bekomme, weil zu tief eingelade war, umb nun alle precaution zu gebrauchen so haben es wie aus incluso zu ersehen (welche wan sein Ehrw: die gelesen hat ersuche zu zu sieglen und überhandige zu lasse) auf Altona geschifft, damit nicht bleicken soll das es zu Hamburg zu haus gehoret, und schicken deshalb auch ein Conossement an sein Ehrw: damit wan es Schiff glücklich solte ankomme es abfordere kan, auch habe zum überfluss es verassuriren lassen damit kein schaden leiden sollen, mehrere præcaution habe nicht brauchen konne.

Das erste Duern von Libanio ist völlig fertig umb abgetruckt zu werde wan der H. Prof. D'Orville die letste revision nur einmahl durch gesehen hat; das andere Duern ist auch schon ausgesetzt und solle so gemach es nur lassen in zwisschen fortgehen. In zwisschen verharre nach cordiale Salutation und empfehung (sic) Gottlicher Schutz.

Seins Ehrwurde Godselige und Hoch Gelehrten Hern

Amsterdam 11 7ber 1734.

Dienstergebenster Dienerrn

Aufschrift:

DE JANSSON VON WAESBERGE.

Monsieur

Monsr JEAN CHRISTOPHORE WOLFFIUS

NB. Hoch und: und Conossement

Theologien celebre

hat W. geschrieben u. durchgestrichen.

à

H.

Hambourg.

P

H. JOH. CHRIST: WOLFF

à Hamburg.

Johann Christoph. Wolf (den Pastor) nicht zu verwechseln mit seinem Bruder Joh. Christian dem Professor und Bibliothekar.

Wolf, nicht Wolff.

Amsterdam 19 April 1735.

Hoch Ehrwurde Godselige Hoch Gelehrter
Herr!

Sein Ehrw: angenehme von 5 hujus habe richtig erhalte, das den Libanius was trainiret hat, ist ursache des den Grotium so stark hab müssen poussiren das er für misse fertig war, welche jets ab is so das nun mehre selbige stark wird lassen fortgehen wan der H^r Prof. D'Orville die gute nur wil haben die probe bald abzufertigen die elfte und 12^e bogen ist auf dpresse, und hat mir der drucker jets alle woche 2 bogen versproche zu liefere wan mit der correctur nicht aufgehalte word, und weil der Drucker für mir nicht viel anders zu trucken hat so soll ihm da zu täglich anpressen, und hoffen sein Ehrw: in allen gnugen zu geben so viel von mir abhänget und habe selbst nicht gerne das meine werke lang auf die pres bleiben. Der Suetonius laufft auch starck auf das Ende und fehlet nur die Indices und præfatione. Ferner zu sein Ehrw: dienste bewäm erwarte die Ehre von sein Ehrw: befehle und verharre nach cordiale Salutation und Empfehlung Gottliches Schutz.

Meines Hoch Ehrwurde, Godselige und Hoch Gelehrtern
Hern

Dienstergebenster Dienerr

HENRY JANSSON VON WAESBERGE.

Aufschrift:

Monsieur

Monsieur JOH. CHRIST. WOLFF

ministre du St Evangile

à

Hambourg.

Amsterdam 5 9bris 1737.

Hoch Ehrwurde
Godseliger Hoch Gelehrter Herr!

Aus sein H: Ehrw: schreiben von 1 hujus habe mit viel Leid sein H: Ehrw: schwachheit und unpässeligkeit vernommen, verhoffe der Liebe Gott sein Hoch Ehrw: Bald wieder zu vorige kräften und gesundheit wird bringen.

Habe auc zu gleich ersehen wie sein H: Ehrw: die abgetruckte bogen von Zzzz ab fehlen, so das es kein wunder ist das sein H: Ehrw: nicht ferner hat kunne fortfahren, die abgetruckten bogen sollen nebst das MSS kunftige Freytag per fahrende post abschickt worden, dan mit die Schiffen ist nicht viel bei dieser Zeit trauen und bleiben auch langer unterwegs, dadurch frust sollte worde das nicht auch konte fortfahren worden. Das sein Hoch Ehrw: klaget das nicht mit fortgefahren is, weis nicht an wem es gefehlt hat nach papier haben nicht gewart das das werk aber bald 100 Bogen mehr ausgelauffen wie der erste besteck gewesen kan nicht vor, bin wohl zu frieden wan ein Drucker von dergleiche arbeit 2 bogen liefert, und das ist regulier geschehen, ausser die Vacantze, wan de H' Prof: d'Orville, woll einmahl is aus der Stad gewesen, hoffen nur das der truck frust (?) wird geben, und das sein H: Ehrw: uns bald die Titel Praefationes & Dedicatio so ein wird sein wird uber schicken können, damit fort fahren können, mit der Index hoffe nicht lange solle aufgehalte worden, in welcher erwartung nach hertzliche begrossung und geschwinde besserung verharre.

Seins Hoch Ehrwurde

Godselege und Hoch Gelehrten Hern

P.S. Diese dienet meistens,
zur begleitung einliegender.

Dienstergebenster

Diener

Ehrwurde Hern

HEINRICH JANSSON VAN WAESBERGE.

Hern J. C. WOLFF,
Pastor zu S. Catharinen
in
Hamburg.

Herrn JOH. CRIST. WOLFF
à Hambourg.

Amsterdam 29 Octob. 1737.

Ehrwürde, Gottseelige, Hoch Gelehrter
und Insonder, Viel GeEhrter Herr!

Weil das Werk von Libanius (so weit es bekomme habe) schon vor einige Zeit fertig gewesen ist, und bei den H^r Prof. D'Orville geschickt habe; ob sein Ed. nicht wisse ob noch etwas da zu solte kommen, sein Ed. aber sagte nichts da von zu wissen, so nimme die Freiheit umb selbes an EEhrw. zú schreiben, ob EEhrw. so güth geliebe zú sein umb es jenige so da nog bei solte kommen, so bald es möglich uber zú schicken, ob das das Werk nicht langer trainiren, und so bald möglich an s' licht komme in Erwartung von baldiger übersendung der restirend Copie, verharre nach cordiale Salutation und Empfehlung Gottlicher Schutz.

Unseres Ehrwurde, Gottseelige Hoch Gelehrtern
und Insonders Viel GeEhrten Herrn

Dienstergebenster Dienerr

Aufschrift:

HENRICH JANSSEN VON WAESBERGE.

Ehrwurde Gottseelige
Herrn

Herrn JOH. CHRIST. WOLFF
Pastor zu S. Catharinen
in
Hamburg.

Ehrwurde, Godselige, Hoch Gelehrter
Herr!

Durch H^r Prof. d'Orville habe die übersandte Indices et Praefationes wie auch der Titel erhalten, da von dan gleich ein probe hab lassen ziehen wo von hie incluso zwei specimina, auf das sein Ehrw: dar aus wehlen kan welche ihm am beste gefallet, ehe die lass abdrucken, die Dedication wan ein fur kommen soll wil ehrstens erwarten, D'Index hab die von der Aristophanes gefolget die de H^r Professor und mir am besse gefallen, und weil gar kurtze regul sind, so komt es besser Herr Prof: d'Orville wird durch einliegende seine meinung sein Ehrw: berichtet haben.

In Erwartung baldiger antwort verharre nach cordiale Salutation und empfehlung Gottlicher Schuts.

Meines Ehrwurde Godseliger und Hoch Gelehrtern

NB. So, im Orig. war
Hoch Edel Ge
durchgestrichen.

Hern

Dienstergebenster Dienerr

HEINRICH JANSSEN VON WAESBERGE.

Amsterd. 22 Marz 1738.

Ohne Aufschrift.

H^r JOH. CHRIST. WOLFF.

Ehrwurde Gottseelige und sehr
Gelehrte Herr!

Dero wehrte schreiben von 3 hujus habe richtig erhalte, laut EEd.
ordre schicke hie neben die 14 Worter Reliqué, nebst ein brief von
H^r Prof: d'Orville.

Wieder zu EEhrw. Dienste bequam erwarte EEhrw. befehle und
verharre nach Cordiale Salutation und Empfehlung Gottlicher Schutz.

Ehrwurde, Gottseelige und Sehr
Gelehrte Herr

Amsterdam 11 Octob.
1738.

Dero Gehorsamste Dienerr

Aufschrift:
Hern

HEINRICH JANSSON VON WAESBERGE.

Hern JOH. CHRIST. WOLFF,
Pastor zu S. Catharinen
à
Hamburg.

V.

COPIE.

Memory van 't gene ten dienste deser Stadt Rotterdam ordinaris wort geleverd, ge drukt en gebonden, etc., alles op soodanige prijzen gestelt, als ik ondergeschreve nu vertrouwe en hope dat bij Haer Edele Agtbare sal worden geapprobeert; als volgt:

	gl.	st.	penn.
Voor het drukken van 't eerste boek, van een quarto			
Ordonnantie aan wederzijden.	2	10	—
En voor ider van de volgende boekken.	—	9	—
En de quantiteyt van een Riem noodig zijnde. . . .	9	—	—
Voor een Riem Family biljetten aan twee zijden gedrukt, 't zij heele of halve vormen.	9	—	—
Voor ider boek	—	9	—
Voor het eerste boek van een ordinaer plano biljet.	2	10	—
En voor ider van de volgende boekken.	—	9	—
Ende een Riem noodig zijnde, als boven.	9	—	—
Voor het eerste boek van een ordinaer folio biljet .	1	16	—
En voor ider van de volgende boekken.	—	9	—
Een Riem noodig zijnde, als boven.	9	—	—
Voor een ordinair bintsel in schape perkement in quarto	—	8	—
—— idem in folio	—	16	—
—— dito tot 6 boek dik met of sonder lyassen.	1	—	—
Voor een bintsel in hoorn perkement, tot 6 boek dik, het zij met of sonder lyassen.	1	16	—
Daer boven tot tien boek incluys.	2	2	—
Daer boven tot veertien boek incluys.	2	10	—
Voor een kleyn mediaan bintsel in hoorn perkement	2	10	—
Voor een hoorn bandt, groot mediaan	3	—	—
		21	

	gl.	st.	penn.
Voor 't lijnen van een boek papier, ordinaer formaet	—	3	—
Voor 't lijnen van een boek ordinair formaet, dubbelt	—	5	—
meerder lijnen naer advenant, guld: stu: penn:			
Voor 't lijnen van een boek kleyn mediaen papier .	—	4	—
Voor 't lijnen van een dito boek, dubbelt, gul: stu: penn:	—	6	—
meerder getal van lijnen naer advenant.			
Voor 't lijnen van een boek groot mediaen papier. .	—	5	—
grooter formaten en meerder lijnen naer advenant.			
Een pint beste Cantoor Inkt.	—	7	—
Een bos beste dubbelt rootband schaften, genaemt			
Overvliegers	—	12	—
Voor 't opmaken van een quarto Ordonnanty in blaeuw			
papier tot 6 vel dik incluys.	—	—	8
En daerboven tot 12 vel incluys	—	1	—
Voor een lyas met 2 kopere malien.	—	2	—
Voor een nieuwe lyas in een Register te maken. . .	—	1	—
Voor het overtrekken van een bordeken met nieuw			
maegde perkement, soo in folio, als groot quarto.	—	18	—
Voor het afsnijden van een Riem papier	—	6	—
Voor een boek beste vlakpapier	—	5	—

Dit is alle het gene dat ordinaris voorvalt.

En het gene verder soude mogen voorvallen sal soo na als 't mogelijk is komen te stellen, gelijk Haer Edele Agtb. sullen kunnen sien, om de Eere te behouden dat ik mag zijn en blijven, Haer Edele Agtb.

Ootmoedigen Dienaer,

(get.) PIETER VAN WAESBERGE.

(Onder stond:)

Dit aan Mr. Prins overgegeven,
den 1 Augusty 1715, en bevonden dat de Rekeningen na dato dezes
overgelevert, alsoo zijn geaprobeert.

W.

*Aan de Ed. Gr. Agtb. Heeren Burgemeesteren
en Regeerders der Stad Rotterdam.*

.....

Geven reverentelijk te kennen Gerard en Pieter van Waesbergen, Boekdruckers binnen deze Stad, dat hun suppl^{ten} Vader en verdere Voorvaders de gunst en genot van UEd. Gr. Agtb. gehad hebben, om ten dienste deser Stad te leveren, alderhande behoeften van drucken van Ordonnantien, en verders wat UWEd. Gr. Agtb. van Boekdruckers en Boekverkoopers affaires mogten benoodigt hebben, dat haer Vader nu overleden zijnde, sijlieden Supplianten daerinne sig nu geerne sagen gecontinueert. Weshalven sij Suppl^{ten} sig nederig keeren tot UEd. Gr. Agtb. reverentelijk versoeckende UWEd. Gr. Agtb. gelieven haer Suppl^{ten} te continueren, in haer overledene Vaders plaatsen aen te stellen tot Druckers en Leveranciers van alle hetgene UEd. Gr. Agtb. in vervolg van tijd sullen nodig hebben te doen drucken en leveren.

't Welk doende etc.

(Achter stond:)

Request

voor

GERARD EN PIETER VAN WAESBERGEN,
om Stads Druckers etc. te zijn, 1737.

X.

Op bladz. 191 zagen wij, dat de van Waesberge's, in gevolge het besluit van Burgemeesters en Regeerders der Stad Rotterdam, bij voortduring aangesteld bleven als drukkers en Leveranciers der Stad. In krachte dezer aanstelling is het, dat zij op bladz. 196 hun beroep doen. Het besluit luidde toch als volgt:

Burgemeesteren en Regeerders der Stad Rotterdam, gelet hebbende op den inhoude van deese Requeste, stellen haer supplianten, soo in compagnie als langstlevende alleen: (in de plaets van haer lieder overlede vader Pieter van Waesberge) aan tot Drukkers en Leveranciers van al het geene deese Stad van tijd tot tijd nodig sal hebbe, soo van 't drukke van Keuren, Publicatien, als anders, en Boekverkoopers waeren.

Actum den 28 Febrü 1737.

Præsent alle de Heeren Burgemeesteren.

Ter ordonn. van deselve,

(was geteekend:) J. VAN BELLE.

IJ.

Alzoo *Mr Theodorus van Teylingen*, Raad en Vroedschap der Stad Rotterdam, vernomen heeft, dat tot zynen laste zoo hier als buyten de stad verspreyd werd, dat hy de grond van het stads Bolwerk, agter deszelfs Huys leggende, op een onbehoorlyke wys na zig had getrokken; zoo belooft den selve een praemie van *zes duyzend Guldens*, aan den gene, die sulks kan waarmaken, presenterende daar en boven aan een yder, die in de waarheyd interest neemt, met Egte stukken uyt de Vroedschap aan te toonen, dat hij de volle waarde daarvan aan de stad betaalt en voldaan heeft.

THEODORUS VAN TEYLINGEN.

Z.

NOTIFICATIE.

BURGEMEESTER en REGEERDERS der Stad Rotterdam, Notificeren en maeken bekend by deese aen de Burgers en Ingesetenen deser Stad, dat haer Ed: Groot Agtb: op huyden, met goedvinden, en als daartoe door de Vroedschap deser Stad gequalificeert zynde, hebben geresolveert, dat de Ampten, Officien en Beneficien deser Stad, dewelke tot nog toe hebben gestaen ter Begeving van de Heeren Burgermeesteren in yders vierendeeljaers, en tegenwoordig open en onvergeven zyn, als mede die van de selve natuur in 't vervolg open zullen komen te vallen, van tyd tot tyd, op het Raedhuys deser Stad publycq opgeveylt, en aen de meest daervoor biedende zullen worden verkogt; Dat niemand meer als een Ampt, Officie of Beneficie, voor sig zelve sal mogen koopen en behouden; en dat de Koopers van dien zullen moeten zyn van de Protestante Religie, en dat het hun sal vry staen, om die hunne gekogte Ampten, Officien en Beneficien aen andere te verhuuren, om die te bedienen en waer te neemen: mits dat die Huurders mede van de Protestante Religie, en bequaeme Subjecten zyn. Dat de Penningen, by Verkoopning van de voorschreve Ampten, Officien en Beneficien te provenieren, zuuyver, en zonder eenige afsondering, sullen komen ten profyte van dese Provintie, en van tyd tot tyd zullen werden gebracht aen het Comptoir Generael van Holland in 's Graevenhaege, ten voordeele van de Finantie van dese Provintie, of wel anders te werden geëmployeert tot gemeen nut van de Burgers deser Stad, ingevalle by de regering van andere Steden van dese

Provintie, in de Verkoop van derselver Ampten, Officien en Beneficien, ten voordeele van dese Provintie niet mede mogt werden geresolveert.

Aldus gearresteert op den 6 November 1747. En immediaat nae klokkegeluy van het Raedhuys deser Stad gepubliceert; Præsent de Heeren Burgemeesteren

THEODORE FRANCOIS DE MEY.

MR. PIETER VAN SCHOONHOVEN.

MR. JOHANNES MEERMAN.

MR. HERMAN VINGERHOET.

In kennisse van my als Secretaris,

JACOB VAN BELLE

tot Rotterdam,

Gedrukt by *Gerrit en Pieter van Waesberge*,

stads boekdrukkers.

A. A.

*Aan de Edele Groot Agtbaare Heeren Burgemeesteren
en Regeerders der Stad Rotterdam*

Geeft Reverentelijk te kennen Hendrik van Waesberge, Burger alhier, dat zijn Vader en Oom Gerrit en Pieter van Waesberge zoo in Compagnie als de Langstleevende alleen bij appointement van Uw Ed. Gr. Achtb. in d.d. 28 Februarij 1737 zijnde aangesteld, tot Leveransiers van al het geene deeze Stad van tijd tot tijd noodig zoude hebben: zoo van 't Drukken van Keuren, Publicationen als anders en Boekverkoopers waaren, zijn Suppl^t voorn. Oom, als hebbende maar een Kind, tot de voorsz. zaaken buyten staat zijnde, wel geneegen zoude zijn de affaires zoo van de gemelde Leverantie als het geene verder tot henlieder winkel in compagnie behoort, te quiteeren en daaruyt te scheyden; En alsoo het aen zijn Suppl^{ts} voorn^d Vader in zijne klimmende Jaaren niet wel mogelijk zoude zijn, de Drukkerij, Boek en Papierwinkel alleen te blijven waarnemen en gadeslaan, en uit dien hoofde meede wel geneegen zoude zijn hem Suppl^t in de plaats van zijn voorn^d Oom in de Compagnieschap aan te neemen als hebbende hij Suppl^t zoo bij andere Boekdrukkers alhier ter Steede, als op de Winkel van zijne voorn^d Vader en Oom zig daartoe in staat gesteldt, dan vermits een voornaem gedeelte van het bestaan der gemelde zaaken is de voorsz. Leverantie aan deese Stad zoo is hij Suppl^t (met kennis en goetvinden van zijn voorn: Oom Pieter van Waesberge, deese meede geteekend hebbende:) te raaden geworden zich te keeren tot Uw Ed. Gr. Achtb. Reverentelijk verzoekende, dat het Uw Ed. Groot Achtb. gelieve hem Suppl^t in de Plaetse van zijn voorn: Oom met en beneevens sijn voorn: Vader en

op denselfden voet als zulks bij opgemelden appointementen aen die beide is verleendt aan te stellen tot Drukker en Leverancier van al hetgeene deese Stad van tijd tot tijd noodig sal hebben zoo van 't Drukken van Keuren, Publication als anders en Boekverkoopers waaren.

't Welk doende &^a

H^k v. WAESBERGE.

G. v. WAESBERGE.
1769.

